

παρὰ μόνον αἰώνιον καὶ ἀμετάβλητον. Εἶνε ἡ τρυφή τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἡ χαρὰ τῶν φιλοκάλων, ὁ παρὰ δεικτὸς τῶν παιδιῶν. Ὅλα τὰ ὄνειρα ἐκεῖ στρέφονται καὶ τῶν ἀπλήστων μικρῶν, ὅσοι εὐρίσκουν αἰώνιαν ἡδονὴν εἰς τὸ λαμβάνειν, καὶ τῶν μεγάλων, ὅσοι εἶνε εὐτυχεῖς εἰς τὸ δίδειν. Καὶ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν ἑορτῶν, ὅταν ἔκτισε ζωηρῶς τὰς ἐλπίδας ἡ ἐπικειμένη ἐκκίβευσις τοῦ λαοῦ τῆς Ἑθνικῆς Τραπέζης, ἡ ἐκλυτικὴ πολυτέλεια τῶν προθηκῶν ἦτο ἐκ τῶν κυριωτέρων ὄνειροπολημάτων. Χαριέστατον μοὶ ἔφρανε ἓν μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον μοὶ ἔλεγεν ὅτι ἂν ἐκληροῦτο ἡ μετοχή, τὴν ὅποιαν ὡς κληρονομίαν τῷ ἀφῆκε μία θεία του, ἣ ἀἔρχεν εὐθὺς εἰς τοῦ ἐμπόρου κ. Χουτοπούλου νὰ τῷ εἴπῃ:

— Ἐλα, κύριε Χουτόπουλε, ὅλη τὸ μαγαζὶ πόσο κάνει;

*

Οἱ μύριοι καὶ ποικίλοι κρότοι οἱ καταπονήσαντες αὐτὰς τὰς ἡμέρας τὴν ἀθηναϊκὴν ἡχώ, μὰς λέγουσι φαιδρῶς: Εὐτυχεῖς τὸ νέον ἔτος! Καὶ μέχρι τῶν ὧτων φθάνει καὶ ἄλλη μακροσμένη ἡχώ κρότων ἑορτασίμων, ἐνδυναμωμένη ὑπὸ τῆς συμπαιθείας καὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἀπόντων, ἧτις μὰς ἐπαναλαμβάνει ἐπίσης: Εὐτυχεῖς τὸ νέον ἔτος! ..

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ

Τὸ εὐχώνευτον ἢ μὴ τῶν τροφίμων

Εἰς τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν ἐν Λειψία ὑπὸ Κλέμεν «Χημικὸν ἐγκόλπιον τῆς μαγειρικῆς καὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας» εὐρίσκωμεν ἀξιοσημείωτον παράθεσιν τοῦ χρόνου ἂν ἀπαιτοῦσι τὰ συνηθέστατα τῶν ἐν χρήσει τροφίμων πρὸς χώνευσιν.

Κατὰ τὴν ἀπογραφικὴν ταύτην σημείωσιν ἀπαιτεῖ πρὸς χώνευσιν:

1 ὥραν: τὸ βρασμένον ρύζι τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ εὐχώνευτότατον τῶν βρασμένων τροφίμων.

1 ἢ 2 ὥραν: αὐγὰ κτυπητὰ, κριθαρόσουπα, ψητὸν κρέας ἐλάφου κτλ., καλοβρασμένα μῆλα καὶ ἀχλάδια, ὀπωρικά ἐν γένει καλοβρασμένα, βρασμέναι φορέλλαι καὶ σαλομός, ἔτι σπανάκια, σέλινια, σπαράγγια, λυομένα ὡς χηλὸν ῥεβίθια καὶ φασόλια, χηλὸς κριθῆς.

1 ὥραν καὶ 45 λεπτά: βρασμένα μυαλὰ καὶ βρασμένος σάγος

2 ὥρας: βρασμένον γάλα, ὡμὰ αὐγὰ, βρασμένο κριθάρι, τηγανητὸν σηκότι βοῦς, βρασμένα ζυυόμηλα καὶ βρασμένον στοκοφίσι.

2 ὥρας καὶ 15 λεπτά: ψάρια, ἄβραστον γάλα, βρασμένος γάλλος.

2 ὥρας καὶ 30 λεπτά: ψητὸς γάλλος, ψητὸ χῆνα, ψητὸ ἀρνί, ψητὸ γουρουνόπουλο γάλακτος,

τηγανητὸς πατάτες, κουκιά, μπιζέλια, φακὰ.

2 ὥρας καὶ 45 λεπτά: πουτίγκα μὲ αὐγὰ καὶ γάλα, τρυφερὸ ψητὸ βοῦδινο, ὄρνιθα φρικασσέ, στρεΐδια.

3 ὥρας: αὐγὰ βραστὰ μελάτα, ψητὸν πρόβειον, ὡμὸν χοιρομέρι, μπίψστεκ, ψητὸ ἀχμυρὸ βοῦδινο, ψάρια ψητὰ (διάφορα εἶδη) καὶ γλυκίσματα.

3 ὥρας καὶ 15 λεπτά: ψητὸ βοῦδινο, ροσμπίφ, βραστὰ γούλια, σαλάται, λάχανα.

3 ὥρας καὶ 30 λεπτά: ψητὸς χοῖρος, προσφάτως ἀλατισμένον χοιρινὸν κρέας, λυομένον ἢ τηγανὶ μένον βούτυρον, αὐγὰ βραστὰ σκληρά, παλαιὸν τυρί, βραστὰ λουκάνικα, βραστὸ βοῦδινο, παστὸ (ἀλατισμένο) βοῦδινο, βραστὸς πατάτες, βρασμένα λευκὰ γούλια, σούπα ἐκ πρόβειου κρέατος, ψωμί σεμιγδαλένιο φρέσκο, λάχανα βραστὰ, βραστὰ κρομμύδια.

3 ὥρας καὶ 45 λεπτά: βραστὸ βοῦδινο παχύ, βουτυρόψωμο μὲ καφέ.

4 ὥρας: βραστὰ καὶ ψητὰ πουλαρικὰ (οἰκιακὰ), ψητὸ πρόβειο, ψητὸ μοσχάρι, σούπα μὲ βοῦδινο, ἀλατισμένους σαλομός, ξηρὸ ψωμί μὲ καφέ.

4 ὥρας καὶ 15 λεπτά: πουλαρικὰ κυνηγίου, χοιρινὸ κρέας μὲ λαχανικά.

4 ὥρας καὶ 30 λεπτά: βραστὸ πρόβειον τρυφερὸ, παστὸ κρέας προσφάτως ἀλατισμένον μὲ ζυυολάχανα.

5 ὥρας: βραστὰ αὐγὰ πολὺ σκληρά, ψημένα λουκάνικα, σκληρὸ μοσχάρι ψητὸ, παλαιὸ πρόβειο ψητὸ, βρασμένες πέττες, ἴνες, ἔντερα, ξίγκι βοῦδινο, ὀπωρικά μὲ πυρῆνα, κεράσια, δαμάσκηνα, σταφίδες, μύγδαλα, καρύδια, μανιτάρια, φλοῦδες ὀσπρίων.

6 ὥρας: παλαιὸ παστὸ κρέας καὶ τηγανητὸ παχὺ χέλι.

Ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως ταύτης εὐκόλως ἐξάγεται τί πρέπει νὰ δίδηται εἰς ἀδύνατους τὸν στόμαχον ἢ ἀρρώστους, διότι οἱ τοιοῦτοι οὐδὲν τῶν ἀπαιτούντων πλείονας τῶν 4 ὥρων πρὸς χώνευσιν, πρέπει νὰ λαμβάνωσι.

Προσθήκη πολλοῦ ἐλαίου, λίπους ἢ ὀξέων (π. χ. ξειδιού, λεμονίου) δυσκολεύει τὴν χώνευσιν, τὴν διευκολύνει ὅμως ἡ προσθήκη ἁλατος, μπαχαρικών (πιπέρι, σινάπι, κανέλλα), παλαιοῦ τυροῦ, ῥαπανίων, ζαχαρέως καὶ οἴνου. P*

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΝΕΟΤΗΣ

Βιβλία καὶ συγγραφεῖς! Δύο πράγματα, τὰ ὅποια ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι ἀπολύτως συνέχονται: δυσκόλως δύνασθε νὰ συναντήσετε τὸ ἓν χωρὶς νὰ φαντασθῆτε τὸ ἄλλο. Παῖον εἶνε

Η ΑΝΑΡΡΩΣΙΣ

τὸ βιβλίον τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ; Ἡ : ποῖος εἶνε ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ; Ἐμπορεῖτε νὰ αποφύγετε τὴν ἀπαραίτητον ἐρώτησιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ἐννοεῖται, καὶ δι' αὐτοὺς καὶ δι' ἐκεῖνα; Καὶ ὅμως δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἴδῃ τις ὅτι τὰ δύο ταῦτα δὲν συνυπάρχουν πάντοτε, καὶ ὅτι δὲν εἶνέ τι θαυμασίον καὶ ἀνεξήγητον συγγραφεὺς χωρὶς βιβλίον, καὶ βιβλίον μὴ προσερχόμενον ἀπὸ πέναν συγγραφέως. Διὰ νὰ πεισθῇ τις περὶ τοῦ εὐεξήγητου φαινομένου, ἀρκεῖ νὰ ἐπισκοπήσῃ τὴν φιλολογικὴν καὶ πνευματικὴν ἐν γένει κίνησιν τοῦ ἐκπνεύσαντος ἔτους παρ' ἡμῖν. Πολὺ ὀλίγα εἶνε τὰ βιβλία, τὰ ὅποια ἔγραψαν συγγραφεῖς ἄξιοι τοῦ ὀνόματος, γνωρίζοντες νὰ εὐεργετοῦν διὰ τῶν βιβλίων—μὴ λησμονεῖτε τὴν ὠραίαν ῥῆσιν, δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τίνος, καθ' ἣν καὶ ἐν καλὸν τραγουδάκι ἰσοδυναμεῖ πρὸς μίαν καλὴν προξίν—καὶ ὅχι νὰ κακουργοῦν δι' αὐτῶν. Σχετικῶς περισσώτεροι εἶνε οἱ συγγραφεῖς, οἱ ἅποιοι δὲν ἐφορόντισαν ἢ δὲν ἠμπόρεσαν ἀκόμη νὰ ἀποκαταστήσουν εὐπρεπῶς καὶ πανηγυρικῶς ἐντὸς βιβλίου τὰ τέκνα τῆς διανοίας των, τῆδε κακεῖσε διεσκορπισμένα καὶ ἀλητεύοντα μέσα εἰς τὰς στήλας τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων. Οἱ ἄλλοι, οἱ παντοῖοι γραφεῖς τῶν παντοίων διδασκτικῶν, κερδοσκοπικῶν καὶ νυστακτικῶν φυλλάδων, ὅσον καὶ ἂν τιτλοφοροῦνται ἐπισήμως συγγραφεῖς, δὲν ἔχουν βέβαια τίποτε κοινὸν πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν τῶν ἀληθινῶν τοιούτων. Ὅσον ἀρχαῖα καὶ ἂν εἶνε, ὑπάρχουν ἔργα διανοίας καὶ ἔργα καρδίας περισπούδαστα, μερικὰ ὠραῖα ποιήματα, μερικά ἔξοχα διηγήματα, δύο ἢ τρία ῥωμαλαῖα δράματα, ἕτερα πρὸς τούτοις σοφίας καὶ ἐπιστήμης γνήσια προϊόντα, τὰ ὅποια δὲν ἠτύχησαν ἀκόμη, φέροντα γάμου στολὴν, νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὰς βιβλίους τῶν βιβλιοπωλείων. Τὸ 1891 τὰ ἐγέννησε καὶ τὰ ἐφύλαξεν, ἄλλα μὲν ἐντὸς τῶν φιλοξένων στηλῶν τοῦ δεῖνος φύλλου, ἄλλα δὲ ἐντὸς τοῦ ἀξένου σκότους τοῦ συρταρίου· τίς οἶδε ποῖον ἔτος προωρίσθη νὰ τὰ ἀναγεννήσῃ ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν μορφήν τοῦ βιβλίου· τίς οἶδε τίνος μετενοσάρκωσεν εἰς θά ὑποστῶσι μέχρις οὐ ἀξιοθῶσι τοιαύτης ἀθανασίας! Πρὸς παραγωγὴν ἀληθινῶν συγγραφέων ἀπαιτεῖται λειτουργία νόμων καὶ συρροή περιστάσεων, περὶ τῶν ὁποίων καὶ δύσκολον καὶ ἄκαιρον θὰ ἦτο ἂν ἐπεχειροῦν νὰ διαλάβω ἐνταῦθα· ἀλλὰ τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι καθὼς πρὸς παραγωγὴν τοῦ συγγραφέως δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ θέλησις αὐτοῦ, οὕτω πρὸς γένεσιν τοῦ βιβλίου δὲν ἀρκεῖ μόνη τοῦ συγγραφέως ἡ θέλησις, ἀλλὰ καὶ ἡ συνεργασία τοῦ ἐκδότου, ἐκτελοῦντος—ὁ ὅρος ἐκ τῆς μουσικῆς—τὸ ἔργον καὶ μεταδίδοντος αὐτὸ εἰς τὸ κοινόν· πρὸ παντὸς δὲ αὐτοῦ τοῦ κοινοῦ ἡ συνεργασία, τοῦ ἐνθαρρύνοντος καὶ

ἐμψυχούντος ἐκδότου καὶ συγγραφεῖς. Ἄλλ' οἱ ἐκδοταὶ οὐδὲ πρόχειροι οὐδὲ πρόλυμοι εἶνε, καθόσον καὶ τὸ κοινὸν δὲν ἐφάνη μέχρι τοῦδε διατεθειμένον νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς ὑπερτάτην καὶ ἀπαραίτητον ἀνάγκην ἐν τῷ βίῳ, τὴν ἀνάγκην τῆς καλαισθητικῆς ἀπολαύσεως· τὸ κοινὸν δὲν ἀρέσκειται νὰ ἐξοδεῖται εἰς βιβλία, καὶ ὁσάκις βιβλίον τι κινήσῃ τὴν περιέργειάν του, εἰσέρχεται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον καὶ τὸ παζαρεῖται, ὡς νὰ εὐρίσκειται πρὸ βαρελίου σιροδελῶν. Πρέπει νὰ ἀπελπισθῶμεν ἐκ τῆς καταστάσεως αὐτῆς, πρέπει νὰ μοιρολογήσωμεν τὴν φιλολογίαν, πρέπει νὰ συμπράνωμεν ὅτι ἀντὶ νὰ προσδεύωμεν ὀπισθοδρομοῦμεν, πρέπει νὰ σατυρίσωμεν τὴν ἀμουσίαν τοῦ κοινοῦ, νὰ οἰκτείρωμεν τὴν σπάνιν καὶ τὴν ἀσπλαγχτικὴν τῶν ἐκδοτῶν, νὰ περιβληθῶμεν τρίχινον σάκκον καὶ νὰ θέσωμεν σποδὸν ἐπὶ τῆς κόμης; Κάθε ἄλλο. Τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα ὑποδηλώνουν ἴσως ὅτι δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμη εἰς βαθμὴν φθονητῆς προόδου· ἀλλὰ καὶ δὲν ἀποδεικνύουν ὅτι ἐστοματήσαμεν, οὐδ' ὅτι ἀντὶ νὰ προχωρῶμεν, κατρακυλοῦμεν. Τὸ ὅτι πάντες οἱ γράφοντες δὲν εὐρίσκουν, κατὰ γενικὸν κανόνα, προχείρους καὶ προθύμους ἐκδοτάς, δὲν ἐμποδίσαν ὥστε τὸ 1891 νὰ ἀπέλθῃ ἐξαιρετικῶς πλοῦσιον εἰς ἐκδόσεις σπουδαίων καὶ ὠραίων ἔργων, τινὰς δὲ πρωτοφανεῖς διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐξ ὧν ἀρκεῖ νὰ μνημονευθῶσιν αἱ ἐκδόσεις τοῦ κ. Γ. Κασδῶνη, καὶ στίχων ἀκόμη συλλογὰς μὴ δειλιάσαντος νὰ ἐκδώσῃ· καὶ γνωστὸν ὅτι οὐδ' ἐκεῖ ὅπου οἱ ποιηταὶ ἀναγινώσκονται καὶ κατανοοῦνται ὑπὸ χιλιάδων δὲν ἀποφέρουσιν ἄξια λόγου κέρδη εἰς τοὺς ἐκδοτάς των. Ὅσον διὰ τὸ κοινόν, ἢ ὑπ' αὐτοῦ γενικῶς ἐπιδεικνυομένη ἀδιαφορία πρὸς τὰ ἔργα τῆς φαντασίας καὶ τοῦ αἰσθήματος, πρὸς τὰ ἔργα τὰ ὅποια, ἀπληλαγμένα κοινοτοπιῶν καὶ χυδασιότητων, σὲ κάμνουν νὰ σκέπτεσθαι καὶ νὰ ὄνειροπολῆς, ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ βαρύτερα κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπιχειρήματα δύο τάξεων ἀνθρώπων : ἐκείνων οἱ ὅποιοι φρονοῦσιν ὅτι δὲν ἀξίζει νὰ γράφῃ κανεὶς τίποτε διὰ τοιοῦτο κοινόν, καὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ κοινὸν ἀδιαφορεῖ, διότι τὰ παραγόμενα ἔργα δὲν εἶνε ἄξια τῆς προσοχῆς του, οὐδ' ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἐξεγείρουν τὸ ἐνδιαφέρον του. Οἰκτρῶς πλανῶνται οἱ πρῶτοι, οἰκτρότερον οἱ δεῦτεροι. Μάλιστα· τὸ κοινὸν ἀδιαφορεῖ, τὸ κοινὸν εἶνε ἀσυνεῖδαιτον, τὸ κοινὸν περιφρονεῖ τοὺς ποιητάς—καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνω συλλήθδην πάντας τοὺς ἐν ἐμμέτρῳ καὶ πεζῷ λόγῳ ὑπὲρ τῆς δημιουργικῆς φιλολογίας ἐργαζομένους. — Ἄλλὰ τοὺς περιφρονεῖ ὀλιγώτερον ἢ ὅσον περιφρονοῦσι τὸ κοινὸν οἱ ποιηταί, οὐχὶ ἐκ τυφλῆς τίνος ἀλαζονείας ἢ αὐταρκειῆς τοῦ συρμοῦ, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς τάσεως, ἧτις πανταχοῦ καὶ ὁσημέραι ζωηρότερα ἐκδηλοῦται εἰς τὰ

προϊόντα τῆς νεωτέρας Τέχνης. Δὲν εἶνε κατάλληλος ἡ στιγμή νὰ ἐξετάσω, ἀκοῦμαι δὲ σήμερον νὰ σημειώσω ὅτι ἀπὸ πολλοῦ τὸ ἰδανικὸν τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν δὲν εἶνε ἡ Ποίησις, ἀλλ' ἡ Πολιτικὴ, καὶ ὅτι ὁ ἥρωϊς ὁ κατακτῶν καρδίας καὶ ἠγούμενος λαὸν δὲν εἶνε ὁ ἀπαγγέλλων ἡμυρικός ῥαψωδίας, ἀλλ' ὁ ἐπισείων ἄνωθεν αὐτῶν διπλωματικὰς διακοινώσεις. Οὐδέποτε ἄλλοτε, ἢ ὅσον ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, ὁ κύκλος τῶν ἐννοούτων τὴν ποίησιν καὶ συγκινουμένων ἐξ αὐτῆς ὑπῆρξε τόσοσ στενός· ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε ἢ ὅσον ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν, ἡ ποίησις — ὁ λόγος περὶ τῆς ἐν γένει ποιήσεως — ὑπῆρξε τόσοσ εὐρεῖα καὶ τόσοσ ὑψηλή, καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε ἴσως ἔσχε τόσοσν βαθεῖαν τὴν συνείληπτιν τοῦ προσωρισμοῦ τῆς. Ἀλλὰ παντοῦ, καὶ ἐκεῖ ὅπου μεγάλη εἶνε ἡ κίνησις τοῦ πνεύματος, καὶ ἐδῶ ὅπου αὕτη δὲν δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς τὴν ἀλλαχοῦ, τὸ αὐτὸ ἀναλόγως φαινόμενον παρατηρεῖται: παρεξήγησις καὶ σύγχυσις καὶ δυσαρμονία καὶ ἔχθρα μεταξὺ ποιητῶν καὶ κοινῶ· ἐκεῖνοι δὲν ἐργάζονται δι' αὐτὸ, καὶ αὐτὸ λεπτόν δὲν δίνει δι' ἐκεῖνους· καθεὶς τραβᾷ χωριστὰ τὸν δρόμον του. Ἀλλὰ πρὸς τίνας λοιπὸν ἀπευθύνονται οἱ ποιηταί; πρὸς τὸ μηδέν; πρὸς τὸ κοινόν; πρὸς τὸ ἄπειρον; Ἀκοιθῶς εἰπεῖν, θέλουν δὲν θέλουν, καὶ ἂν δὲν φροντίζουσι διὰ τὸ κοινόν, ἀλλ' ὅμως πρὸς ἐν κοινὸν καὶ αὐτοὶ ἀπευθύνονται· μετὴν διαφορὰν ὅτι τοῦτο δὲν ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλης τινὸς πλειονότητος, ἀλλ' ἐξ ἐπιλέκτου ὀλιγότητος· μετὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κοινόν τὸ ἀναγινῶσκον καὶ ἀγαπῶν τοὺς ποιητὰς σύγκειται καὶ τοῦτο οἶονε! ἐξ ἀτελεστέρων καὶ ταπεινοτέρων ποιητῶν. « Πάντες εἴμεθα ποιηταί, λέγει ὁ μεγαλορρήμων Καρλάιλ, ὁσάκις ἀναγινώσκουσι πρεπόντως ποίημά τι· ἡ φαντασία ἡ φρικιώσα ἐκ τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντε, ἔχει τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῆς φαντασίας τοῦ Δάντε εἰς ἀσθενέστερον βαθμόν. » Ἐχουσι καὶ οἱ ποιηταί μας ἐδῶ, ὅσον ἀρχαῖοι καὶ ἂν εἶνε, τὸ κοινόν των, τοὺς « ἀγνώστους φίλους », τοὺς ὁποίους τόσοσ ὥρατα ἔφαλεν ὁ Γάλλος ποιητής· ἀλλὰ βεβαίως τὸ κοινὸν τοῦτο ἡδύνατο νὰ εἶνε πολυαριθμότερον, θερμότερον, ἐνθουσιωδέστερον, ἐν Ἑλλάδι ἰδίως, ἐνθα, ὡς ἐκ τῶν ἱστορικῶν περιστάσεων, ἡ ποίησις ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ ἐθνικὴν ἀποστολήν. Καὶ τὴν πανθομολογημένην ταύτην ἀδιαφορίαν τοῦ κοινοῦ τινὲς μὲν φίλοι τῆς ποιήσεως, συγκρίνοντες πρὸς παρελθούσαν ἐποχὴν, ἐξηγοῦν ὡς ἀποθαρρυντικὴν διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς ποιητικῆς κινήσεως· τινὲς δὲ, μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν σωτήριον τροπὴν, τὴν ὁποίαν ὁσημέραι λαμβάνει ἡ ποίησις, θεωροῦσι τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην ὡς ἀποτέλεσμα οὐχὶ τῆς τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῆς τῶν ποιητῶν ἀμουσίας. Καὶ ἐκεῖνοι δὲν βλέπουσι καλὰ, καὶ αὐτοὶ δὲν βλέπουσι τί

ποτε. Ἡ σημερινὴ ἀδιαφορία, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἄλλοτε ἐνδιαφέρον, εἶνε, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀγαθώτατον σύμπτωμα. Πιθανώτατα, τὸ κοινὸν ἄλλοτε καὶ ἀνεγίνωσκε περισσότερον, καὶ ἐνθουσιάζετο εὐκολώτερον ἐκ τῶν ἀναγινωσκομένων. Ἀλλὰ γνωρίζουσι ὅτι ἀπεδέχετο τότε καὶ ἀπεθαύμαζεν ὡς καλλιτεχνικὰ ἀριστουργήματα, φέρδην μίγδην καλὰ ἔργα μετὰ μετριωτάτων, μωροτάτων καὶ γελοιωδεστάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως, καθόσον τότε καὶ παντὸς εἶδους καὶ πάσης ἀξίας καὶ ἀναξιότητος ποιήματα, διηγήματα, δράματα, ἠθογραφήματα, τεχνουργήματα καὶ τραγουδήματα, προῦμοτάτης ὑποδοχῆς ἠξιοῦντο καὶ θριαμβευτικῶς ἐφιλοξενουντο ἐν ταῖς στήλαις τῶν ἀρίστων περιοδικῶν. Καὶ τὸ κοινόν, ἀδυνατοῦν νὰ ἐκλέξῃ, ἀμόρφωτον καὶ ἀσυνείδητον, ἔχαφτεν ὅλας τὰς ἀηδίας ὡς ἀριστουργήματα. Αὕτη εἶνε ἡ διαβωμένη καὶ μετὰ βαθείας θλίψεως ἀναπολούμενη ὑπὸ τινων ἀναπήρων καὶ ἀπομάχων τῆς φιλολογίας φιλομουσία τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας πρὸ εἰκοσι καὶ τριᾶκοντα ἐτῶν· αὐτὸς εἶνε ὁ χουστὸς αἰὼν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων! Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὸ κοινόν δὲν ἔφθασεν ἀκόμη εἰς φρεϊνόν τι σημαῖον ἀναπτύξεως· αὐστηρῶς εἰπεῖν, οὐδ' ἐμφορῶθη ἀκόμη κοινόν ἀναγινῶσκον. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὑφισταμένον τοῦτο, διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐκδηλοῖ οὐ μόνον τὴν ἐκτίμησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαρέσκεϊάν του πρὸς τὰ βιβλία καὶ τοὺς συγγραφεῖς, δεικνύει ὅτι δὲν εἶνε βάρβαρον ὡς ἦτο πρῖν. Πρὸ πολλῶν ἀδαμάντων ἴσως τυφλῶς παρέρχεται· ἀλλὰ καὶ δὲν ἐκλαμβάνει πλέον ὡς ἀδάμαντα πᾶσαν ἀπαστραπτουσαν ὕλην. Ἀρκεῖ ὅτι δυσπιστεῖ, ὑποπτέει, παραγνωρίζει, ἀδικεῖ, ἀπορρίπτει ἔστω καὶ ἄξια μετ' ἀναξίων. Διατελεῖ ὡς ἐν στάσει ἀμύνης κατὰ τῶν ἐπιβούλων τοῦ παρελθόντος, οἵτινες τοῦ ἐφοῦρνίζαν κάθε καρδιᾶς καρδίαν, καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ξεθυμαίνει κατ' ἐχθρῶν ὁμοῦ καὶ φίλων. Ἡ ὄρασις του δὲν ἐξεκαθαρίσθη ἀκόμη· ἀλλ' ἡ ὄσφρησις του εἶνε ὀξυτέρα, τὰ γούστα του εἶνε εὐγενέστερα· κατὶ θέλει· καλὰ καλὰ δὲν γνωρίζει τί ζητεῖ· εὐρίσκειται, ὡς κοινῶς λέγομεν, εἰς μεταβατικὴν κατάστασιν· καὶ ἡ πρόοδος βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐνεργεῖ. Εἰς ἀνάλογον κᾶπως κατάστασιν εὐρίσκειται παρ' ἡμῖν ἡ Νεότης ἡ σημερινὴ καὶ δημιουργοῦσα. — Πρὸ δεκαετίας μάλιστα ἡ κατάστασις αὐτῆς ἦτο καθ' ὅλα σχεδὸν ὁμοία πρὸς τὴν ἄνω προχειρῶς σημειωθείσαν κατάστασιν τοῦ κοινοῦ. — Ἡ σύγχρονος Νεότης, βραδέως καὶ αὐτῆ, ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐργάζεται· ὁ καιρὸς τῶν χονδροειδῶν αὐτοσχεδιασμάτων παρελήθεν ἴσως ἀνεπιστρεπτεῖ. Ἡ σύγχρονος Νεότης δὲν εἰσῆλθεν ἀκόμη ἠριστικῶς εἰς τὸν δρόμον τῆς, ἀλλὰ γνωρίζει πού κεῖται οὗτος καὶ πρὸς αὐτὸν βαδίζει, παρὰ τὰς ἐν τῷ μεταξύ διακυμάνσεις καὶ παραπλανήσεις· δὲν

ἐπετέλεσεν ἀκόμη τὸ μέγα ἔργον οὐδ' ἐπέστη ὁ καιρὸς πρὸς τοῦτο· ἀλλὰ πρὸς δημιουργίαν αὐτοῦ παρασκευάζεται. Θαρρεῖ καὶ ἐλπίζει καὶ πιστεύει. Αἰσθάνεται νέαν ζωὴν σαλευομένην μέσα εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς· ὅταν ἐπιστῇ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, θὰ ἐξωτερικευθῇ ἡ ζωὴ αὕτη. Ὑπάρχουν περίοδοι πνευματικῆς ἐνεργείας, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ φωτίσῃ τὸ παλαιόν, καὶ δὲν ἀρκεῖ νὰ φωτίσῃ τὴ παρὸν. Αἱ περίοδοι αὗται δέχονται τὴν ἀμυδράν, ἀλλὰ γλυκυτάτην ἀνταύγειαν τοῦ προσεγγίζοντος μέλλοντος... καὶ εἶνε ὡς κόσμος μόλις ἐξυπνῶν, ξαφνισμένος ἀκόμη ἀπὸ τὸν ὕπνον, νυσταλέος, τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς, δυναμωμένος ἐν τούτοις καὶ ἀποφασισμένος νὰ ἀναλάβῃ ἐργασίαν, διότι καταλαμβάνει ὅτι πολὺ ἐκοιμήθη. Ἡ σύγχρονος Νεότης τοιαύτην περίοδον διέρχεται, κρισιμωτάτην. Διδάσκαλοι καὶ ποιηταί, τῶς ἄγνωστοι ἢ παραγνωριζόμενοι, ἐπιβάλλονται λεληθότως ἢ αἰφνιδίως εἰς τὸν σῶμασμον καὶ τὴν λατρείαν τῆς. Διάφοροι ἐπιδράσεις σημειοῦσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἔχνη τῶν διαβατικώτερα ἢ σταθερώτερα. Εἰς ὅ,τι χθὲς ἀπέβλεπε μετὰ δέους, σήμερον μετὰ θάρρους ἀτενίζει· ὅ,τι χθὲς ἀπέφυγε, σήμερον περιπτύσσεται· ὅ,τι ἠνείχτο χθὲς, σήμερον ἀποκηρύττει. Διὰ πολλὰ διστάζει ἀκόμη· οἱ δισταγμοὶ τῆς ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐξελείφονται. Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα — «ψυχὴ καὶ γλῶσσα ἓνα εἶνε» λέγει λαμπρῶς ὁ Ψυχάρης, εἰς ἐκ τῶν διδασκάλων τῆς συγχρόνου Νεότητος, — δὲν θεωρεῖται πλέον ὑπ' αὐτῆς ὡς ἰδίωμα, ἀλλ' ὡς αὐτὴ ἡ μία, ἡ ἀδιαίρετος, ἡ ἀληθινή, ἡ ἔθνικὴ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν κούφως παρεῖδον οἱ σχολαστικοί, ἀλλὰ βαθυφρόνως διείδον οἱ ποιηταί. Ἡ χρῆσις αὐτῆς ὁσημέραι βαθύτερον εἰσχωρεῖ καὶ εἰς τὰ εἶδη ἐκείνα τοῦ λόγου, διὰ τὰ ὁποῖα, δυνάμει μωρῶν προλήψεων, ἐκρίνετο ἀκατάλληλος. Ἡ ψευδοποίησις τῶν λογιωτάτων μᾶς ἄφησε χρόνια. Τὴν χρῆσιν τῆς καθαρουμένης ὡς ἀνὰ π ὀ δ ρ α σ τ ο ν ἀ ν ἄ γ κ η ν ἀποδέχεται ἀκόμη ἡ Νεότης ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ· θὰ ἔλθῃ ὥρα καθ' ἣν ἡ ἀνάγκη αὕτη δὲν θὰ ὑφίσταται. Ὑπάρχουν νέοι ποιηταί, οἱ ὁποῖοι τὸ συλλογίζονται ἂν θὰ ἠμπορέσουν πλέον νὰ γράψουν τὸ διήγημα εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἐπικρατήσαν ἐν αὐτῷ καθαρουμένην. Καὶ ὑπάρχουν ἄλλοι ἀποκλειστικῶς καὶ θαυμαστῶς διηγηματογραφούντες διὰ τῆς δημοτικῆς. Μέγα βῆμα πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς φιλολογικῆς γλώσσης! Ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ παραγνωρίσω τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων ὅσα δὲν ἔχουσι τὸ χρίσμα τῆς λεγομένης δημοτικῆς. Ἡ ποιητικὴ γλῶσσα βέει πολλάκις ἐν κλίτῃ εὐρυτέρῃ καὶ τῆς αὐστηρᾶς καθαρουμένης καὶ τῆς ἀκριβοῦς δημοτικῆς. Τὸ διήγημα θριαμβεύει· ὅχι πλέον ἀναγέννησις, ἀλλὰ ἡ γέννησις τοῦ ἑλληνικοῦ διηγήματος τετελέσθη, νομίζεις, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Περισπούδατος εἶνε ἡ διηγηματογραφικὴ

κίνησις τοῦ ἐκπνεύσαντος ἔτους. Ἐναμίλλως αὕτη αγωνίζεται νὰ βαδίσῃ ἢ ποιήσῃ· ὅχι πλέον παρωδικαὶ καὶ αἰσθηματικαὶ φωνασκαίαι, ἀλλὰ ἰδέαι καὶ αἰσθήματα! Ὁ ἠρωτισμός, ὡς τὸν ἐμελέτησεν ὁ Βαλκωρίτης, λαμπρῶς ἐπετέλεσε τὸ ἔργον του· ἀπόκειται εἰς αὐτὸν ὁ στέφανος τῆς Δικαιοσύνης· ὁ ρομαντισμός, ὡς τὸν ἐξέπροσώπησεν ὁ Παράσχος, ἐξέπνευσε πρὸ πολλοῦ. Φιλοσοφικὴ τις αἴρα ἐπιπνέει τῆς ποιήσεως, εἰρόνουσα καὶ τῆς ἠρωικῆς καὶ τῆς ρομαντικῆς ἐμπνεύσεως τοὺς ὁρίζοντας, καὶ νέους ὁρίζοντας διανοίγουσα. Ἡ ἐμπνευσις φλογίζει τὴν φαντασίαν τῶν νέων ποιητῶν· ἀλλὰ τῆς ἐμπνεύσεως ἀπαραίτητος ἀρωγὸς εἶνε ἡ μελέτη. «Ὁ στοχασμὸς ὀλόγοργος, ἡ τέχνη ἀργή», κατὰ τὴν βαθείαν ἔκφρασιν τοῦ Μαρκοῦ. Οὐδὲν μᾶλλον ἔμπνουν καὶ αὐτόματον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν τεχνικώτερον καὶ μελετητικώτερον αὐτῆς. Οἱ στίχοι τῆς συγχρόνου Νεότητος δὲν σπείρονται καὶ δὲν γεννῶνται αὐτοστιγμῆ καὶ ἀφθόνως, ὡς ἄλλοτε· ἀλλ' οἱ γεννῶμενοι δυνατὸν νὰ μὴ εἶνε πάντες μεγάλοι· τὴν ἐπιβολὴν, ἀλλὰ πάντες εἶνε διεσκευασμένοι καλλιτεχνικώτερον, τούτέστι ποιητικώτερον. Ὅχι πλέον τετριμμένη ῥητορικὴ, ὅχι πλέον ἔμμετρος ἀρθρογραφία. Τὰ τοῦ Καίσαρος ἀπεδόθησαν τῷ Καίσαρι.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀπεικόνιζαν τὴν Μοῦσαν Πολύμνιαν σίνουον καὶ συλλογισμένην, οὐδὲν φέρουσαν σύμβολον, ὑψοῦσαν τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στόματος, σιγηλὴν, καὶ ἐκφραστικὴν. Ἡ Μοῦσα Πολύμνια εἶνε πιστὴ εἰκὼν τῆς φανταζομένης, αἰσθανομένης καὶ δημιουργοῦσας Νεότητος, ὡς τὴν καταλαμβάνει ἀνατέλλον τὸ 1892.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΤΡΥΠΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΗΝ

Ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐπιστημονικὰ περίεργα τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως ἐν Σικάγῳ θὰ εἶνε καὶ ἡ συλλογὴ ἐν εἰδικῷ περιπτέρῳ, τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν δειγμάτων, ἅτινα θὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ μιᾶς τρύπας τῆς γῆς, ἥτις θὰ εἶνε ἡ βαθύτερα τῶν μέχρι τοῦδε. Ἀμερικανικὴ τις ἐταιρεία ἐξαγωγῆς ἐλαίου τῆς νάρθας, λέκτρηται φρέαρ, οὐ τὸ βάθος κατέρχεται εἰς 1500 μέτρα. Ἡ τρύπα αὕτη 18 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου διαμέτρου διήλθεν ἤδη διὰ παχέων στρωμάτων ἀνθρακος, χρυσοφόρου χύματος, σιδήρου καὶ ἄλλων μετάλλων. Ἡ Κυβέρνησις σκοπεύει, ἅμα ἡ τρύπα αὕτη ὑπερβῇ τὰ 1500 μέτρα, ν' ἀναθήσῃ εἰς ἰδικούς τῆς μηχανικούς τὴν ἐξκαλοῦθῃσιν τῆς διατρήσεως πρὸς ἐνεργεῖαν ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων.

Τοιοῦτον ἐπιστημονικὸν πείραμα γινόμενον τῇ βοήθειᾳ εἰδικῶν ἐργαλείων θὰ καταστῇ λίαν